

Σχηματισμός του παρακείμενου

Για να σχηματίσουμε τον παρακείμενο θα πρέπει να προσέξουμε τον **χαρακτήρα** και τον **αναδιπλασιασμό**.

(Θα τον εξετάσουμε παρακάτω, μη βιάζεσαι! Δε γίνονται όλα μαζί!)

λέ-λυ-κ-α
λέ-λυ-κ-ας
λέ-λυ-κ-ε
λε-λύ-κ-αμεν
λε-λύ-κ-ατε
λε-λύ-κ-ασιν

[Δες το βίντεο](#)

Όπως φαίνεται από τον πίνακα στα δεξιά όλες οι καταλήξεις έχουν το γράμμα **-α-**

Κάπως έτσι κλείνουμε κι εμείς, όχι τον παρακείμενο αλλά τον αόριστο!

Προσοχή στην κατάληξη του β' ενικού!

Σχηματισμός χαρακτήρα

Στα φωνηεντόληκτα ρήματα πριν από τις καταλήξεις του παρακειμένου βάζουμε το χαρακτηριστικό γράμμα του παρακειμένου που είναι το **-κ-** και λέγεται **χρονικός χαρακτήρας**

[Δες τις
αλλαγές του
χαρακτήρα](#)

Τι γίνεται με τα ρήματα που είναι αφωνόληκτα;

(δηλαδή έχουν χαρακτήρα: **χειλικό**: π, β, φ **ουρανικό**: κ, γ, χ **οδοντικό**: τ, δ, θ)

Για καθεμιά από αυτές τις περιπτώσεις έχουμε κάποιες αλλαγές που θα τις δούμε στη συνέχεια.

Οι αλλαγές αυτές είναι οι εξής:

Στα χειλικόληκτα

Στα **χειλικόληκτα** χάνεται ο χαρακτήρας **κ** του παρακειμένου και το **π** ή το **β** ή το **φ** ή το **πτ** τρέπονται σε **φ**

γέ-γρα-φ-α
γέ-γρα-φ-ας
γέ-γρα-φ-ε
γε-γρά-φ-αμεν
γε-γρά-φ-ατε
γε-γρά-φ-ασιν

π, β, φ, -πτ » φ

τρίβω » τέτριφα,

γράφω » γέγραφα,

βλάπτω » βέβλαφα

Στα ουρανικόληκτα

Στα **ουρανικόληκτα** χάνεται ο χαρακτήρας **κ** του παρακειμένου και το **κ** ή το **γ** ή το **χ** ή το **ττ-σσ** ή σε κάποια από ρ. σε **ζω** το **ζ** τρέπονται σε **χ**

δε-δίω-χ-α
δε-δίω-χ-ας
δε-δίω-χ-ε
δε-διώ-χ-αμεν
δε-διώ-χ-ατε
δε-διώ-χ-ασιν

κ, γ, χ, -ττ, -σσ » χ

διώκω » δεδίωχα,

τάττω » τέτταχα

Στα οδοντικόληκτα

Τα **οδοντικόληκτα**: **τ, δ, θ** αρκετά σε **-ζω** και **-ίζω** χάνουν τον χρονικό τους χαρακτήρα και παραμένει μόνο ο χαρακτήρας **κ** του παρακειμένου, π.χ.

κ, γ, χ, -ζ, » κ

πείθω » πέπεια,

κομίζω » κεκόμικα

πέ-πει-κ-α
πέ-πει-κ-ας
πέ-πει-κ-ε
πε-πεί-κ-αμεν
πε-πεί-κ-ατε
πε-πεί-κ-ασιν

Αναδιπλασιασμός

Χαρακτηριστικό του παρακειμένου είναι ο αναδιπλασιασμός που γίνεται στην **αρχή** του ρήματος.

Αναδιπλασιασμό έχουμε τριών ειδών:

1. Επανάληψη του αρχικού συμφώνου με ένα -ε-
2. Συλλαβική αύξηση
3. Χρονική αύξηση

Θες βοήθεια
για να σχηματίσεις
τον αναδιπλασιασμό;
Πάτα [εδώ](#)

1. επανάληψη του αρχικού συμφώνου με ένα -ε-

Ποια ρήματα παίρνουν ως αναδιπλασιασμό επανάληψη του αρχικού συμφώνου με ένα -ε-;

1α) Όσα ρήματα αρχίζουν από ένα σύμφωνο

Δες την αναπαράσταση
[περιπτώσεις 1, 2](#)

π.χ. λύω » λέ-λυ-κα.

Αρχίζει από ένα σύμφωνο, γι' αυτό ξαναγράφουμε το πρώτο σύμφωνο το -λ- και προσθέτουμε και το -ε-. Έτσι γίνεται -λε-. Μετά προσθέτουμε το θέμα -λυ- και στο τέλος την κατάληξη -κα

Προσοχή:

Όσα ρήματα αρχίζουν από **χ, φ, θ**, στον αναδιπλασιασμό τα γράμματα αυτά παθαίνουν ανομοίωση, δηλαδή, μετατρέπονται σε **κ, π, τ**

χ » **κ** = χορεύω » κε-χόρευ-κα,

φ » **π** = φυτεύω » πε-φύτευ-κα

θ » **τ** = θύω » τέ-θυ-κα

1β) Όσα ρήματα αρχίζουν από δύο σύμφωνα,

Δες την αναπαράσταση
[περίπτωση 5](#)

όμως το πρώτο από αυτά είναι ένα από τα άφωνα: (π, β, φ, κ, γ, χ, τ, δ, θ)

και το δεύτερο είναι ένρινο (μ, ν) ή υγρά (λ, ρ) π.χ.

γράφω > γέ-γρα-φ-α,

βλάπτω > βέ-βλα-φ-α

2. συλλαβική αύξηση

Ποια ρήματα παίρνουν ως αναδιπλασιασμό συλλαβική αύξηση;

Δες την αναπαράσταση
[περιπτώσεις 6, 7, 4, 3](#)

2α) Όσα ρήματα αρχίζουν από **δύο σύμφωνα**, χωρίς όμως το πρώτο να είναι άφωνο και το δεύτερο ένρινο ή υγρά, π.χ.

σπουδάζω » έ-σπούδα-κ-α

2β) Όσα ρήματα αρχίζουν από **τρία σύμφωνα**, π.χ.

στρατεύω » έ-στράτευ-κ-α

στρατηγῶ » ἐ-στρατήγη-κ-α

2γ) Όσα ρήματα αρχίζουν από διπλό σύμφωνο ζ, ξ, ψ,

ζευγνύω » ἔ-ζευ-χ-α

ψαύω » ἔ-ψαυ-κ-α

2δ) Τα ρήματα που αρχίζουν από ρ,
τότε παίρνουν ένα -ἐ- ως συλλαβική αύξηση και διπλασιάζουν το ρ, π.χ.

ρίπτω » ἔρρι-φ-α

3. χρονική αύξηση

**Ποια ρήματα παίρνουν ως αναδιπλασιασμό χρονική
αύξηση;**

Δες την αναπαράσταση
[περίπτωση 8](#)

3α) Όσα ρήματα αρχίζουν από φωνήεν.

Ό,τι αλλαγές είχαμε στον Παρατατικό και στον Αόριστο, οι ίδιες συμβαίνουν και
στον Παρακείμενο, π.χ.

άλιεύω » ἦ-λίευ-κ-α

ἐλπίζω » ἦ-λπι-κ-α

οἰκίζω » ὤ-κι-κ-α

Ο αναδιπλασιασμός στα σύνθετα και παρασύνθετα με πρόθεση

Στα ρήματα που είναι σύνθετα με πρόθεση ο αναδιπλασιασμός μπαίνει μετά την
πρόθεση,

π.χ. ἀπο-γράφω » ἀπο-γέ-γραφα, συν-οικῶ » συν-ῶκηκα

Ο αναδιπλασιασμός στα παρασύνθετα που το α' συνθετικό δεν είναι πρόθεση

Στα ρήματα αυτά ο αναδιπλασιασμός μπαίνει στην αρχή

π.χ. δυστυχῶ » δε-δυστύχηκα, ἀδικῶ » ἡδίκηκα

Συγκεντρωτικός πίνακας αναδιπλασιασμού

Επανάληψη αρχικού συμφώνου + ε συλλαβική αύξηση	χρονική αύξηση
α. ένα σύμφωνο , π.χ. λύω » λέ-λυ-κα.	α. φωνήεν , π.χ. ἀλιεύω » ἡ-λίευκα
β. δύο σύμφωνα το πρώτο (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ) το δεύτερο (λ, ρ, μ, ν)	β. τρία σύμφωνα στρατεύω » ἐ-στράτευκα
γ. διπλό σύμφωνο ζ, ξ, ψ π.χ. ψαύω » ἔ-ψαυκα δ. ῥ , π.χ. ῥίπτω » ἔρρι-φ-α	

Για να βρίσκεις τον αναδιπλασιασμό κατέβασε το αρχείο , τύπωσε τον παραπάνω πίνακα και χρησιμοποίησέ τον, μέχρις ότου εξασκηθείς. Μετά από λίγο καιρό θα συνηθίσεις. Στην αρχή ίσως να φαίνεται λίγο δύσκολο, με τον καιρό όμως θα διαπιστώσεις ότι δεν είναι και τίποτα φοβερό.

Νομίζω πως θα σε βοηθήσει και η [γραφική αναπαράσταση](#)

Ασκήσεις

- [1η άσκηση για την κατανόηση της θεωρίας του αναδιπλασιασμού](#)
- [2η άσκηση για την κατανόηση της θεωρίας του αναδιπλασιασμού](#)
- [3η άσκηση για την κατανόηση της θεωρίας του αναδιπλασιασμού](#)
- [1η άσκηση σωστού λάθους για τον σχηματισμό του παρακείμενου στα α.ε.](#)
- [2η άσκηση σωστού λάθους για τον σχηματισμό του παρακείμενου στα α.ε.](#)
- [Κλίνει στα α.ε. τον παρακείμενο του ρ. πλέκω, συγκρίνοντάς τον με τα ν.ε.](#)
- [1η άσκηση για τον σχηματισμό διάφορων ρημάτων στον Παρακείμενο](#)
- [2η άσκηση για τον σχηματισμό διάφορων ρημάτων στον Παρακείμενο](#)

- [Άσκηση για την κλίση των ρημάτων διώκω, γράφω, πείθω στον Παρακείμενο](#)

Ας πάμε ένα βήμα παραπέρα!

Ανώμαλος Αναδιπλασιασμός

Όπως είναι φυσικό κάποια ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο με διαφορετικό τρόπο, όχι ομαλά αλλά ανώμαλα! Ποια είναι αυτά τα ρήματα;

1. Όσα αρχίζουν από **γν** σχηματίζουν τον παρακείμενο με **συλλαβική αύξηση -ε**

π.χ. **γνωρίζω** > **ἔ-γνωκα**

2. Τα ρήματα **κτῶμαι**, **μιμνήσκομαι** και **πίπτω**, έχουν αναδιπλασιασμό με **επανάληψη του αρχικού συμφώνου**, π.χ.

κτῶμαι > **κέ-κτημαι**

μιμνήσκομαι » **μέ-μνημαι**

πίπτω > **πέ-πτωκα**

3. Το ρήμα **ανοίγω** στον παρακείμενο γίνεται **ἀνέφχα**

4. Το ρήμα **εἶκω** στον παρακείμενο γίνεται **ἔοικα**

5. Τα ρήματα **κατάγνυμι, ἀλίσκομαι, ὀρῶ, ὠθοῦμαι**, και **ὠνοῦμαι** στον παρακείμενο γίνονται:

κατ-έ-αγα, ἐ-άλω-κα, ἐ-όρα-κα και ἐ-ώρα-κα, ἔ-ωσ-μαι, ἐ-ώνη-μαι

6. Τα ρήματα **ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐστιῶ και ἐῶ** στον παρακείμενο γίνονται:

εἴθικα, εἴλκυκα, εἴργασμαι, εἰστίακα, εἶακα

7. Τα ρήματα **λαμβάνω, λέγω, λαγχάνω** γίνονται στον παρακείμενο:

εἵληφα, εἴρηκα, εἵληχα

8. Όσα ρήματα έχουν ε μπροστά από τον ρηματικό χαρακτήρα τρέπουν συνήθως το ε αυτό σε ο:

κλέπτω > κέ-κλοφ-α

τρέπω > τέ-τροφ-α

Σχηματισμός του υπερσυντέλικου

Για να σχηματίσουμε τον υπερσυντέλικο χρησιμοποιούμε το **θέμα** όπως διαμορφώθηκε στον παρακείμενο. Θα έχουμε δύο περιπτώσεις,
α) το ρήμα στον παρακείμενο να αρχίζει από σύμφωνο,
β) το ρήμα να αρχίζει από φωνήεν.

ἐ-λε-λύ-κ-ειν
ἐ-λε-λύ-κ-εις
ἐ-λε-λύ-κ-ει
ἐ-λε-λύ-κ-εμεν
ἐ-λε-λύ-κ-ετε
ἐ-λε-λύ-κ-εσαν

[Δες το βίντεο](#)

α) Το ρήμα αρχίζει από σύμφωνο

Αν το ρήμα στον **παρακείμενο** (όχι στον ενεστώτα) αρχίζει από σύμφωνο, (π.χ. λέλυκα, δεδίωχα), τότε βάζουμε **συλλαβική** αύξηση, δηλ. το **έ** και στο τέλος τις καταλήξεις του υπερσυντέλικου, π.χ.

λέλυκα » έλελύκειν

δεδίωχα » έδεδιώχειν

β) Το ρήμα αρχίζει από φωνήεν

Αν το ρήμα στον **παρακείμενο** (όχι στον ενεστώτα) αρχίζει από φωνήεν τότε δε θα κάνουμε καμία αλλαγή, π.χ.

Ενεστώτας Παρακείμενος Υπερσυντέλικος

ἀγοράζω ἡγόρακα ἡγοράκειν

ἐλπίζω ἤλπικα ἤλπίκειν

ἀγοράζω ἡγόρακα ἡγοράκειν

στρατεύω ἐστράτευκα ἐστρατεύειν

ρίπτω ῥριφα ῥρίφειν

Ασκήσεις

- [1η άσκηση για τον σχηματισμό ρημάτων στον Υπερσυντέλικο](#)
- [2η άσκηση για τον σχηματισμό ρημάτων στον Υπερσυντέλικο](#)
- [Κλίνε στα α.ε. τον υπερσυντέλικο του ρ. πλέκω, συγκρίνοντάς τον με τα ν.ε.](#)
- [Άσκηση για την κλίση των ρημάτων διώκω, γράφω, πείθω στον Υπερσυντέλικο](#)